

Hromadná pripomienka Lesoochranárskeho zoskupenia VLK

k návrhu Programu starostlivosti o Národný park Muránska planina a jeho ochranné pásmo, chránený areál Stolica, chránený areál Pramenná oblasť Rimavy, chránený areál Tisovský kras, prírodnú rezerváciu Homoľa, Chránené vtáčie územie Muránska planina – Stolica a o prekrývajúce sa územia európskeho významu na roky 2024 – 2033, legislatívny proces č. LP/2024/361

Lesoochranárske zoskupenie VLK, so sídlom 082 13 Tulčák 310, predkladá hromadnú pripomienku k návrhu Programu starostlivosti o Národný park Muránska planina a jeho ochranné pásmo, chránený areál Stolica, chránený areál Pramenná oblasť Rimavy, chránený areál Tisovský kras, prírodnú rezerváciu Homoľa, Chránené vtáčie územie Muránska planina – Stolica a o prekrývajúce sa územia európskeho významu na roky 2024 – 2033, č. LP/2024/361.

Pripomienkovaný materiál predložilo do medzirezortného pripomienkového konania Ministerstvo životného prostredia SR dňa 27. augusta 2024 na právnom a informačnom portály Slov-Lex - <https://www.slovlex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2024/361>. Pripomienky k návrhu materiálu je možné predkladať v termíne do 10. septembra 2024.

Pripomienka je zásadná vo všetkých bodoch a jej znenie je nasledujúce:

1. Do kapitoly 2.1 Vymedzenie predmetu ochrany žiadame, v zmysle Prílohy č. 2 k nariadeniu vlády SR č. 278/2022 Z. z., ktorým sa vyhlasuje Národný park Muránska planina, jeho zóny a ochranné pásmo, doplniť za vetu „Predmetom ochrany chráneného územia – NP Muránska planina, a jeho ochranného pásma, sú predovšetkým:“ nový text, ktorý znie „a) Prirodzené procesy a prirodzený vývoj prírodných lesných spoločenstiev nachádzajúcich sa na území národného parku.“ Doterajšie písmeno a) sa označí ako písmeno b) a doterajšie písmeno b) sa označí ako písmeno c).

Odôvodnenie:

Uvedenou pripomienkou žiadame o zosúladenie znenia navrhovaného Programu starostlivosti o Národný park Muránska planina a jeho ochranné pásmo, chránený areál Stolica, chránený areál Pramenná oblasť Rimavy, chránený areál Tisovský kras, prírodnú rezerváciu Homoľa, Chránené vtáčie územie Muránska planina – Stolica a o prekrývajúce sa územia európskeho významu na roky 2024 – 2033 so znením Nariadenia vlády SR č. 278/2022 Z. z., ktorým sa vyhlasuje Národný park Muránska planina, jeho zóny a ochranné pásmo.

2. Do kapitoly 2.1 Vymedzenie predmetu ochrany žiadame, v zmysle Prílohy č. 2 k nariadeniu vlády SR č. 380/2023 Z. z., ktorým sa vyhlasuje chránený areál Stolica, doplniť za vetu „Predmetom ochrany CHA Stolica sú:“ nový text, ktorý znie „a) Prirodzené procesy a prirodzený vývoj prírodných lesných spoločenstiev nachádzajúcich sa v zóne A na území chráneného areálu.“ Doterajšie písmeno a) sa označí ako písmeno b), doterajšie písmeno b) sa označí ako písmeno c) a doterajšie písmeno c) sa označí ako písmeno d).

Odôvodnenie:

Uvedenou pripomienkou žiadame o zosúladenie znenia navrhovaného Programu starostlivosti o Národný park Muránska planina a jeho ochranné pásmo, chránený areál Stolica, chránený areál Pramenná oblasť Rimavy, chránený areál Tisovský kras, prírodnú rezerváciu Homoľa, Chránené vtáčie územie Muránska planina – Stolica a o prekrývajúce sa územia európskeho významu na roky 2024 – 2033 so znením Nariadenia vlády SR č. 380/2023 Z. z., ktorým sa vyhlasuje chránený areál Stolica.

3. V kapitole 3.1 Stanovenie cieľov ochrany v časti označenej ako „Hlavný cieľ ochrany chránených areálov – Tisovský kras, Pramenná oblasť Rimavy, Stolica, PR Homoľa a PR Zdychavské skalky, ako

aj CHVÚ Muránska planina – Stolica a v územiach európskeho významu v ochrannom pásme NP Muránska planina:“ žadame pôvodný text nahradiť novým textom, ktorý znie „Zabezpečenie ochrany prírodných procesov a zachovanie alebo zlepšovanie stavu biotopov a druhov, ktoré sú predmetom ochrany územia v súlade s nastavenými cieľmi ochrany pre jednotlivé biotopy a druhy európskeho významu uvedených prílohe č. 6.8 a v prílohe č. 6.9, podľa kapitoly 2.2.“

Odôvodnenie:

Uvedenou pripomienkou žiadame o zosúladenie znenia navrhovaného Programu starostlivosti o Národný park Muránska planina a jeho ochranné pásmo, chránený areál Stolica, chránený areál Pramenná oblasť Rimavy, chránený areál Tisovský kras, prírodnú rezerváciu Homol'a, Chránené vtáčie územie Muránska planina – Stolica a o prekrývajúce sa územia európskeho významu na roky 2024 – 2033 so znením § 3, ods. 1 Nariadenia vlády SR č. 380/2023 Z. z., ktorým sa vyhlasuje chránený areál Stolica a § 3, ods. 1 Nariadenia vlády SR č. 126/2023 Z. z., ktorým sa vyhlasuje chránený areál Tisovský kras.

4. V kapitole 3.2 Zásady a regulatívy hospodárskeho, rekreačného a iného využívania územia, časti nazvanej „Zásady manažmentu/starostlivosti o predmety ochrany v EFP 1:“ žiadame odstrániť pod nadpisom „Manažment lesa“ odrážky s textom:
- „- nevyhnutná údržba existujúcich chodníkov a lesných ciest;“;
 - „- preventívna ochrana budov, dopravnej a energetickej infraštruktúry v pásme širokom na jednu výšku lesného porastu okolo chránených objektov stínkou staticky nestabilných stromov s ich ponechaním v biotope; v prípade bezprostredného ohrozenia života a zdravia človeka podľa § 29 ods. 2 zákona č. 543/2002 Z. z. je možné odstránený strom vytrhnúť mimo areálu biotopu s ohľadom na čo najmenší zásah do pôdneho a vegetačného krytu;“ a
 - „- v lokalite výskytu hlucháňa hôrneho v JPRL 374, 377A, 377B, 377C, 378, 379, 380, 381, 382, 383A, 383B, 383C, 384A, 384B, 385A, 385B, 386A, 387, 391 prevádzka lapákov (založenie lapáka a odkôrnenie s ponechaním v biotope) a prevádzka feromónových lapačov, vyhľadávanie stínka a odkôrnenie aktívnych chrobačiarov s ponechaním v biotope), podľa § 29 ods. 2 v súvislosti s § 29 ods. 1 písm. c) zákona č. 543/2002 Z. z. cez určenie“.

Odôvodnenie

Povolenie aktivít, uvedených v odrážkach určených na odstránenie, je v rozpore s filozofiou budovania národnej sústavy chránených území v zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny (ďalej zákona).

Územie, v ktorom je navrhnuté paušálne povoliť uvedené aktivity, je v zmysle nariadenia vlády SR č. 278/2022 Z. z., ktorým sa vyhlasuje Národný park Muránska planina, jeho zóny a ochranné pásmo, zaradené do zóny A Národného parku Muránska planina, v ktorej platí piaty stupeň ochrany podľa § 16 zákona. Povolenie aktivít, uvedených v odrážkach určených na odstránenie, je v rozpore s ustanoveniami § 16 zákona.

V zmysle predloženého Programu starostlivosti je operatívnym cieľom č. 1.1 v zóne A „Zachovanie prirodzených lesných ekosystémov zabezpečením nerušeného priebehu prírodných procesov (zóna A) a zlepšenie stavu druhov a biotopov v území.“. Povolenie aktivít, uvedených v odrážkach určených na odstránenie, je v rozpore s týmto operatívnym cieľom.

Uvedené územie je v zmysle predloženého dokumentu zaradené do ekologicko-funkčného priestoru EPF 1. V zmysle predloženého programu starostlivosti „Najvyššou prioritou je zachovanie prirodzených ekosystémov zabezpečením nerušeného priebehu prírodných procesov – ponechanie ekosystémov a biotopov bez zásahu“. Povolenie aktivít, uvedených v odrážkach určených na odstránenie, je v rozpore s touto najvyššou prioritou.

5. V kapitole 3.2 Zásady a regulatívy hospodárskeho, rekreačného a iného využívania územia, časti nazvanej „Zásady manažmentu/starostlivosti o predmety ochrany v EFP 2:“ žiadame odstrániť pod nadpisom „Poľovníctvo“ odrážku s textom: „- v EFP 2 platí zákaz prikrmovať alebo vnadiť zver neplatí v odôvodnených prípadoch, v záujme záchrany chráneného živočícha a chránených rastlín za účelom zníženia stavu hlavne diviacej zveri s cieľom zabezpečenia ochrany hlucháňa hôrneho a lesných biotopov (podľa § 29 ods. 1 písm. b) zákona č. 543/2002 Z. z.)“, resp. ju nahradiť textom „v EFP 2 platí zákaz prikrmovať alebo vnadiť zver“.

Odôvodnenie

Navrhovaná zmena odstráni zmätočnosť znenia samotného textu uvedenej odrážky a zabezpečí nemožnosť prikrmovať zver a zakladať vŕniská v území so 4. stupňom ochrany.

6. V kapitole 3.2 Zásady a regulatívy hospodárskeho, rekreačného a iného využívania územia, časti nazvanej „Zásady manažmentu/starostlivosti o predmety ochrany v EFP 1:“ žiadame odstrániť pod nadpisom „Poľovníctvo“ odrážku s textom - v lokalitách výskytu hlucháňa hôrneho, konkrétne v JPRL 374, 377A, 377B, 377C, 378, 379, 380, 381, 382, 383A, 383B, 383C, 384A, 384B, 385A, 385B, 386A, 387, 391 je možné vykonávať lov a chytanie do živolovných pascí srstnaté a pernaté predátory hlucháňa hôrneho ako je krkavec čierny, straka obyčajná, sojka obyčajná, kuna lesná a skalná, jazvec lesný, líška hrdzavá a diviak lesný na základe určenia vydaného podľa § 29 ods. 2 v súlade s § 29 ods. 1 písm. c) zákona č. 543/2002 Z. z. v súvislosti so záchranou chráneného živočícha.“.

Odôvodnenie

Povolenie aktivít, uvedených v odrážkach určených na odstránenie, je v rozpore s filozofiou budovania národnej sústavy chránených území v zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny (ďalej zákona).

Územie, v ktorom je navrhnuté paušálne povoliť uvedené aktivity, je v zmysle nariadenia vlády SR č. 278/2022 Z. z., ktorým sa vyhlasuje Národný park Muránska planina, jeho zóny a ochranné pásmo, zaradené do zóny A Národného parku Muránska planina, v ktorej platí piaty stupeň ochrany podľa § 16 zákona. Povolenie aktivít, uvedených v odrážkach určených na odstránenie, je v rozpore s ustanoveniami § 16 zákona.

V zmysle predloženého Programu starostlivosti je operatívnym cieľom č. 1.1 v zóne A „Zachovanie prirodzených lesných ekosystémov zabezpečením nerušeného priebehu prírodných procesov (zóna A) a zlepšenie stavu druhov a biotopov v území.“. Povolenie aktivít, uvedených v odrážkach určených na odstránenie, je v rozpore s týmto operatívnym cieľom.

Uvedené územie je v zmysle predloženého dokumentu zaradené do ekologicko-funkčného priestoru EPF 1. V zmysle predloženého programu starostlivosti „Najvyššou prioritou je zachovanie prirodzených ekosystémov zabezpečením nerušeného priebehu prírodných procesov – ponechanie ekosystémov a biotopov bez zásahu“. Povolenie aktivít, uvedených v odrážkach určených na odstránenie, je v rozpore s touto najvyššou prioritou.

7. V kapitole 3.3 Opatrenia na dosiahnutie cieľov ochrany, harmonogram a merateľné indikátory ich plnenia, subjekt zodpovedný za ich plnenie, z tabuľky s názvom „Dlhodobý cieľ 1: ZACHOVANIE ALEBO POSTUPNÁ OBNOVA PRIRODZENÝCH EKOSYSTÉMOV“ žiadame odstrániť:
- aktivitu 1.1.1.2 „Nevyhnutná údržba existujúcich chodníkov a lesných ciest“,
 - aktivitu 1.1.1.3 „Preventívna ochrana budov, dopravnej a energetickej infraštruktúry v pásme širokom na jednu výšku lesného porastu okolo chránených objektov stínkou staticky nestabilných stromov s ich ponechaním v biotope; v prípade bezprostredného ohrozenia života a zdravia človeka podľa § 29 ods. 2 zákona č. 543/2002 Z. z. je možné odstránený strom vytiahnuť mimo areálu biotopu s ohľadom na čo najmenší zásah do pôdneho a vegetačného krytu“,

Odôvodnenie

Okrem vyššie uvedených dôvodov sú aktivity 1.1.1.2 a 1.1.1.3 v rozpore aj s Operatívnym cieľom 1.1 „Zachovanie prirodzených lesných ekosystémov zabezpečením nerušeného priebehu prírodných procesov (zóna A) a zlepšenie stavu druhov a biotopov v území“, ktorého popisom je ochrana autoregulačných procesov, priblíženie sa k stavu prirodzených alebo prírodných lesov, vhodné podmienky pre hniezdenie druhov vtákov a výskyt ostatných druhov živočíchov a rastlín.“, s definíciou Opatrenia 1.1.1 „Realizácia opatrenia má v lesných porastoch umožniť prirodzené procesy bez zásahu človeka ...“ a v neposlednom rade aj so samotnou aktivitou 1.1.1.1, ktorá je opísaná ako „Žiadny manažment v lesných biotopoch (bezzásah)“.

8. V kapitole 3.3 Opatrenia na dosiahnutie cieľov ochrany, harmonogram a merateľné indikátory ich plnenia, subjekt zodpovedný za ich plnenie, v tabuľke s názvom „Dlhodobý cieľ 5: VYTVORIŤ PODMIENKY PRE ZACHOVANIE KRAJINNÉHO RÁZU ÚZEMIA A JEHO OCHRANU PRED ČINNOSŤAMI ZNIŽUJÚCIMI JEHO ESTETICKÚ A PRÍRODNÚ HODNOTU AKO AJ VYTVORENIE PODMIENOK PRE SÚŽITIE ČLOVEKA S PRÍRODOU.“ žiadame pri aktivitách 5.6.1.1 až 5.6.1.4, pri aktivitách 5.7.1.1 až 5.7.1.4 a pri aktivite 5.8.1.1 zmeniť text v stĺpci „EFP“ z pôvodného „všetky, OP“ na nový, ktorý znie „všetky (okrem 1), OP“.

Odôvodnenie

Rovnako ako uvedené vyššie, povolenie takýchto aktivít v území s bezzásahovým spôsobom starostlivosti je neopodstatnené.

9. V porastoch (mimo zónu EFP1), v ktorých je umožnený manažment alebo v ktorých sa aktuálne hlucháň nevyskytuje, avšak je vysoká pravdepodobnosť jeho potenciálneho výskytu, žiadame doplniť podmienku, že zakmenenie vplyvom lesohospodárskych zásahov nesmie klesnúť pod polovicu plného zakmenenia porastu (pod hodnotu 0,5 plného zakmenenia). Po dosiahnutí stavu 0,5 zakmenenia ďalšia ťažba, či už obnovná alebo náhodná nebude v biotopoch možná. V prípade poklesu zakmenenia vplyvom vetra by malo byť kritériom pre prípadné realizovanie ťažby, ponechanie minimálne 50% padnutých alebo polámaných stromov na prirodzený rozklad.

Odôvodnenie

Poznatky týkajúce sa zakmenenia boli publikované v štúdiu „Stav habitatu jadrovej populácie hlucháňa hôrneho (*Tetrao urogallus*) v Západných Karpatoch: Je ešte pre hlucháňa na Slovensku miesto?“, kolektív autorov Martin Mikoláš, Ivana Kalafusová, Martin Tejkal, Ivana Černajová, Zuzana Michalová, Tomáš Hlásny, Ivan Barka, Katarína Zrníková, Radek Bače, Miroslav Svoboda. V porastoch so zakmenením pod 0,5 sa výrazne znižuje prítomnosť hlucháňov, čo v prípade realizovania kalamitných alebo obnovných ťažieb možno pokladať za ničenie biotopu chráneného druhu. Odumierajúce alebo stojace suché stromy odumreté vplyvom podkôrneho hmyzu predstavujú podstatne vhodnejší biotop umožňujúci prítomnosť a prežitie hlucháňov ako plochy asanované a postupne vyŕažené v rámci lesohospodárskych zásahov.

Zástupcovia verejnosti:

Juraj Lukáč, LZ VLK, jurajlukac@wolf.sk

Peter Sabo, LZ VLK, petersabo@wolf.sk

Janka Zajaková, LZ VLK, jankazajakova@wolf.sk

Korešpondenčná adresa: Lesoochranárske zoskupenie VLK, 082 13 Tulčík 310